

## ЧИСЛА Й ЦИФРИ НАТУРАЛЬНІ ЧИСЛА

**Число** — це основне математичне поняття. За допомогою чисел можна порахувати кількість предметів, визначити величини (довжину, ширину, висоту тощо), назвати порядковий номер.

**Цифра** — знак, яким позначають число на письмі.

Цифри бувають

**Арабські**

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 —  
використовують для  
запису чисел в десятковій  
системі численні

**Римські**

I – 1; V – 5; X – 10; L – 50;  
C – 100; D – 500; M – 1000 —  
використовувались  
стародавніми римлянами  
у своїй непозиційній системі  
числення

0

1

2

3

4

5

## Числа бувають:

- **парні** (2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, ...) — діляться на 2 без остачі;
- **непарні** (1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, ...) — не діляться на 2 без остачі;
- **натуральні** — числа, які використовують під час лічби предметів та порядку предметів при лічбі:

1, 2, 3, 4, 5, ..., 10, ..., 20, ..., 101, ..., □.

1 — найменше натуральне число.

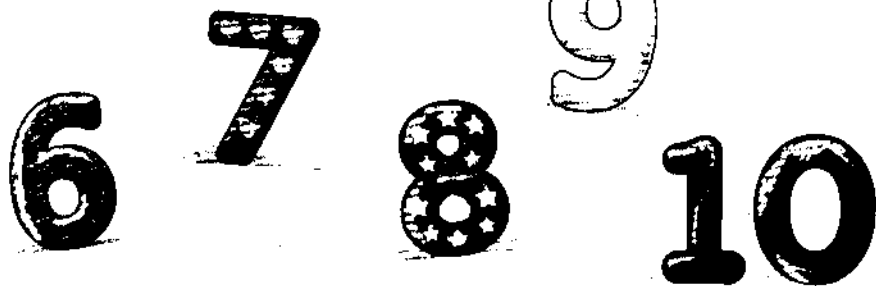
□ — найбільше натуральне число не існує.

Число 0 не є натуральним числом.

Числа 1, 2, 3, 4, 5 ... і т. д., де кожне наступне число на 1 більше, ніж попереднє, називають **натуральним рядом**.

• **круглі** (10, 20, 30, 40, 50, ..., 1000 ...)

• **дробові**  $\left(\frac{2}{3}, \frac{5}{6}, \dots\right)$ .



## Таблиця чисел і цифр від 1 до 20

Цифри			Назва числа
арабські	римські		
0	—	—	нуль
1	I	•	один
2	II	••	два
3	III	•••	три
4	IV	••••	чотири
5	V	•••••	п'ять
6	VI	••••••	шість
7	VII	•••••••	сім
8	VIII	••••••••	вісім
9	IX	•••••••••	дев'ять
10	X	••••••••••	десять
11	XI	• ••••••••••	одинадцять
12	XII	•• ••••••••••	дванадцять
13	XIII	••• ••••••••••	тринадцять
14	XIV	•••• ••••••••••	чотирнадцять
15	XV	••••• ••••••••••	п'ятнадцять
16	XVI	•••••• ••••••••••	шістнадцять
17	XVII	••••••• ••••••••••	сімнадцять
18	XVIII	•••••••• ••••••••••	вісімнадцять
19	XIX	••••••••• ••••••••••	дев'ятнадцять
20	XX	•••••••••• ••••••••••	двадцять

## Десяткова система числення

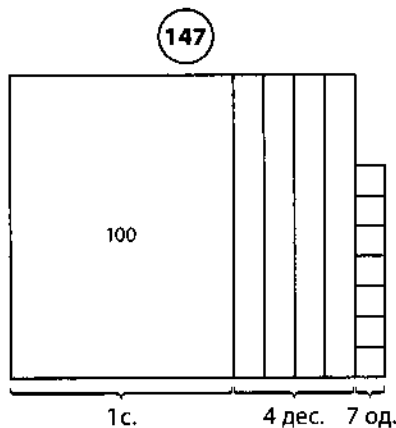
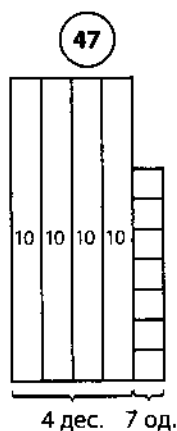
Для запису чисел використовується десяткова система числення.

**Десяткова система числення** — позиційна (від слова «позиція» — місце знаходження). Позиція (місце) цифри в записі числа називається **розрядом**. Кожні три розряди групуються у **клас**.

Наприклад:

Клас			Назва числа
III розряд	II розряд	I розряд	
Сотні	Десятки	Одиниці	
	4	7	сорок сім
1	4	7	сто сорок сім
4	7	1	чотириста сімдесят один

Кожне натуральне число можна зобразити у вигляді суми розрядних доданків.



$$47 = 4 \text{ дес.} + 7 \text{ од.} = 40 + 7$$

$$147 = 1 \text{ с.} + 4 \text{ дес.} + 7 \text{ од.} = 100 + 40 + 7$$